

Utkant av stenåldersboplats

Björlanda 298 | Fastighet Låssby 2:20 | Boplats
Förundersökning | Göteborgs kommun

Ulf Ragnesten

ARKEOLOGISK RAPPORT FRÅN
GÖTEBORGS STADSMUSEUM
ISSN 1651-7636
© Göteborgs stadsmuseum 2014
Norra Hamngatan 12
411 14 GÖTEBORG
www.stadsmuseum.goteborg.se

REDAKTION
Else-Britt Filipsson
Ulf Ragnesten
Tom Wennberg

OMSLAGETS GRAFISKA FORM
Mimmi Andersson

Omslagsbild: Schakt grävt ned till den gamla markytan (mörkt skikt) på fastigheten

TOPOGRAFISKA OCH EKONOMISKA KARTAN
© Lantmäteriverket. Medgivande 507-98-3211

KARTOR FRÅN STADSBYGGNADSKONTORETS DATABAS
© Göteborgs Stadsbyggnadskontor

FORNLÄMNING BJÖRLANDA 298

Arkeologisk förundersökning

SAMMANFATTNING

I juni 2013 gjordes en förundersökning på fastigheten Låssby 2:20. Provschakt grävdes med maskin på flera ställen på fastigheten, i synnerhet på den södra delen som inte var bebyggd. Den södra delen av fastigheten var också den enda delen som hade kvar en naturlig äldre markyta. Övriga delar var antingen påfyllda med jord- och skrotmassor eller bebyggda. I ett av schakten på den södra delen av boplatsen/fastigheten påträffades en anläggning direkt under matjorden. Anläggningen var cirka 0,2 m i diameter och närmast rund. Den undersöktes. Fyllningen utgjordes av brunt grus och humus och den var fyndtom. Den var cirka 0,1 m djup. Anläggningens funktion är oklar. Den kan ha varit ett grunt stolphål eller kanske snarare ett stenlyft.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslut nr:	431-12863-2013
GSM dnr	795/13
Uppdragsgivare:	Leif Tiljander
Läge:	Fastighet Låssby 2:20, Björlanda socken, Göteborgs kommun (figur 1-2a)
Koordinater:	E: 139 040 / N: 6 402 990 (Sweref99 12 00)
Grävningsorsak:	Husbyggnation
Grävningsinstitution:	Göteborgs stadsmuseum
Datum för undersökning i fält:	2013-06-11
Undersökt yta:	cirka 1800 m ² (extensivt), cirka 75 m ² (intensivt)
Antal arkeologtimmar i fält:	16
Antal maskintimmar:	8
Platsledare:	Ulf Ragnesten
Övriga deltagare i fält:	Tom Wennberg
GSMA nr:	130011

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Boplatsen Björlanda 298 är belägen i en ganska brant SV-sluttning i ett småkuperat område på SV Hisingen. Den är belägen strax väster om Kongahällavägen som går i nord-sydlig riktning på västra delen av ön. Boplatsens lägsta del ligger cirka 15

Figur 1. Boplatsens läge på SV Hisingen är markerat med en ring.
Blå kartan, skala 1:100 000.

Figur 2a. Platsen för Björlanda 298 är markerad med pil på fastighetskartan. Skala 1:20 000.

Figur 2b. Tidigare förundersökta fastigheter på boplatsytan är markerade på kartan.

m över havet och dess högsta del cirka 25 m över havet. Terrängen i närområdet består av äldre åkermark och villaträdgårdar. Den aktuella fastigheten är långsträckt i nord-sydlig riktning. På den nordligaste högre delen ligger ett bostadshus, längre ned är en uppbyggd platå och längst i söder förefaller terrängen vara den ursprungliga markytan, som utgjort gammal åkermark (figur 3). Runtomkring Björlanda 298 är stenåldersboplatser registrerade på de flesta äldre åkermarkerna, till exempel Björlanda 296, 297 och 454.

Figur 3. Fastighetens markyta var kraftigt störd genom byggnation och påförda jordmassor. Endast i den södra delen (längst bort i bild) var marken relativt orörd och hade endast odlats i äldre tid. Foto mot SO.

TIDIGARE FYND OCH UNDERSÖKNINGAR

År 1988 utfördes en delundersökning på Bj 298. Orsaken var husbyggnation. Fastigheten Låssby 1:11 förundersöktes då. Den var belägen på den högst belägna delen av boplatser. Vid det tillfället påträffades såväl neolitisk som mesolitisk flinta samt även en hästbrodd av järn som antogs vara från yngre järnålder. (Ragnesten 1988). År 2006 utfördes förundersökning på fastigheten Låssby 19:1. Inga anläggningar eller kulturlager påträffades. Kronologin på boplatserna från 1988 års undersökning förändrades inte. (Johansson & von der Luft 2007) (Jfr. figur 2b)

UNDERSÖKNINGSMETOD

Förundersökningen gjordes med hjälp av en mindre grävmaskin. Först avbana- des matjorden och därefter avskalades grus och sand i tunna skikt nedåt tills inga kulturhistoriska anläggningar eller lager fanns kvar. Eventuella kulturlager och anläggningar dokumenterades. Vid denna förundersökning påträffades dock inget kulturlager.

NATURVETENSKAPLIGA BESTÄMNINGAR

Inga naturvetenskapliga analyser gjordes vid förundersökningen.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER

Vid förundersökningen grävdes fyra schakt med grävmaskin. De var placerade på fastighetens södra del eftersom det stod ett bostadshus på den norra delen. (Figur 4 och 5)

Schakt 1

Under 0,25 m matjord framkom sand i den SÖ delen av schaktet och lera i den NV delen. I SÖ delen påträffades en anläggning som undersöktes. Den var närmast rund och 0,24 m i diameter (figur 6). Den var endast 0,08 m djup. Fyllningen utgjordes av brunt grus och humus. Anläggningen kan ha utgjort ett grunt stolphål från en förhistorisk byggnad, men mer troligt är att den varit ett så kallat stenlyft, det vill säga en grop från en sten som blivit borttransporterad. Anläggningen var fyndtom. Inga andra anläggningar eller kulturlager påträffades i schaktet. Två flintavslag påträffades.

Schakt 2

0-0,3 m Matjord
0,3-0,32 Grus innehållande två flintavslag
0,32- Lera

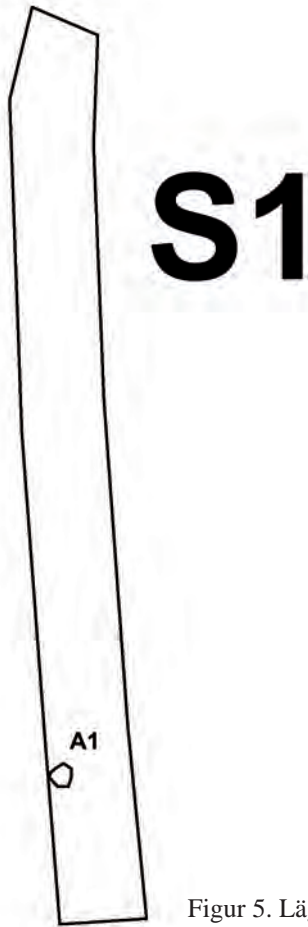
Schakt 3

Schaktet grävdes mitt på fastigheten där jordmassor påförts till en terrass. Terrassen genomgrävdes. Från markytan och ned till 1,6 m fanns påförda jord- och skrotmassor (figur 7). Därunder framkom den gamla matjordshorisonten. Under den fanns cirka 0,1 m silt. Inga anläggningar eller kulturlager fanns i schaktet. Ett flintavslag påträffades.

Figur 4. Undersökningsschaktens placering på fastigheten Låssby 2:20.

Figur 5. Läget för A1 i schakt 1.

Figur 6. Den mörka runda fläcken mitt i bild är anläggning 1. Foto mot SV.

Figur 7. Där schakt 3 grävdes fanns mer än 1,5 m påförda jordmassor.

Schakt 4

0-0,35 m Matjord

0,35- Ett centimetertjockt gruslager ovanpå lera. Här påträffades ett flintavslag.

FYNDBESKRIVNING

Fynden från schakten vid förundersökningen utgjordes endast av sex stycken flintavslag. Ett av avslagen var skivyxliknande men det är inte troligt att det är ett förarbete till en skivya. Fynden har sorterats enligt *Sorteringsschema för flinta* (Andersson m.fl. 1975) och är dokumenterade i bifogad fyndtabell.

DATERING OCH TOLKNING

Inga fynd, anläggningar eller andra iakttagelser från förundersökningen förändrar dateringen och tolkningen av boplatzen så som den beskrevs efter förundersök-

ningarna 1988 och 2006. Flintavslagen kan således vara från såväl mesolitisk som neolitisk tid. Ingen säker iakttagelse gjordes av någon järnåldersdatering, vilket ansågs ha framkommit vid förundersökningen 1988. Möjligen skulle A1 (stolphål?) kunna vara från järnåldern men det är mycket osäkert.

De fragmentariska fynd och anläggningar som påträffades vid förundersökningen på fastighet Låssby 2:20 tyder på att den centrala delen av boplatsen ligger någon annanstans än på denna fastighet. Man kan påstå att lämningarna som framkom indikerar att detta utgjort utkanten av en stenåldersboplats.

ANTIKNVARISK BEDÖMNING

Förutom en mindre anläggning i schakt 1 påträffades inga andra kulturhistoriska indikationer på fastigheten. Därför föreligger ur arkeologisk synpunkt inget hinder att ta marken i bruk för avsedd exploatering på den fastighet där förundersökningen är gjord.

LITTERATUR

Andersson, S, Rex-Svensson, K, Wigforss, J. 1978. Sorteringsschema för flinta. *Särtryck ur Fyndrapporter 1978*. Rapporter över Göteborgs Arkeologiska Musei undersökningar.

Johansson, T. & von der Luft, M. 2007. *Förundersökning vid Bodloftsvägen*. Göteborgs stadsmuseum. Arkeologisk rapport 2007:7.

Ragnesten, U. 2001. Rapport över arkeologisk förundersökning i Göteborgs kommun 1988. Björlanda socken nr 298. *Göteborgs stadsmuseum. Arkeologisk arkivrapport 1988:7*.

Fyndtabell

GSMA

130011: Grävningseenhet		Sakord	st	gr	Material	Beskrivning
1	S1	Avslag	2	11	Flinta	
2	S2	Avslag	2	129	Flinta	Skivyxliknande
3	S3	Avslag	1	7	Flinta	
4	S4	Avslag	1	10	Flinta	